

פרק המפלת

הגיל שבו יש לנפל דין ולד להחשיב המפלת ליולדת.

מתניתין:

א. המפלת התיכה של בשר שאין בה צורת ולד, אין טמאה האשה משום יולדת, אולם אם יש עמה דם טמאה⁽¹⁾ משום נדה, ואם לאו — טהורה!

רבי יהודה אומר: בין כך ובין כך טמאה!

[ובגמרא יבוארו שלשה אופנים בכיבור מחלוקתם].

ב. המפלת חתיכה אדומה הנראית כמין קליפה, או כמין שערה, או כמין עפר⁽²⁾ או כמין יבחושין [יתושין] אדומים⁽³⁾ —

היולדת או המפלת טמאה בטומאת לידה אפילו כשלא יצא דם עם הולד, ונלמדת טומאה זו מהפסוק "אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נידת דותא טמא" [ויקרא יב, ב].

פרק "המפלת" עוסק רובו ככולו בדיני אשה שהפילה נפל ולא ילדה ולד חי, מה דינה לענין טומאת לידה, האם יש לה ימי טוהר, והאם טמאה בטומאת נדה כשיצא דם עם הנפל. תחילת הפרק עוסק בדין המפלת חתיכת בשר שאין בה צורת ולד, בהמשך בדין המפלת ולד שיש בו מצורת בהמה, ובדין ולד שחסרים אבריו, או שיצא מחותך, ובדין המפלת טומטום, אנדרוגיניוס, או שאין ידוע לנו מין הנפל. בסוף הפרק יבואר מהו

הטור והשו"ע כשהביאו את משנתנו להלכה השמיטו את "כמין עפר", וביאר הסדרי טהרה שאפשר ללמוד טומאת המפלת כמין עפר בק"ו מקליפה ושערה ואין צורך לכותבה במפורש, כי בירושלמי [ג, ב] מצינו שמסתבר להחמיר בכמין עפר, שכיוון שאין בריה בגוף בצורת עפר, מסתבר שזו חתיכת דם. מה שאין כן שערה וקליפה, שפעמים יוצאות חתיכות בשר בדמות שכזו, היה מקום לטהר. ומה שכתבה המשנה את "כמין עפר", הוא ללמדנו את טומאתו כשלא נימוח במים, שלטמא הוא חידוש גדול יותר בעפר. ולכן הטור, שהשמיט את דין הטומאה בלא נימוחו, השמיט גם את כמין עפר. וראה שם שכתב, שתירץ זה לא יועיל לשיטת השו"ע.

3. החכמת בצלאל ביאר שמילת "אדומים" נסובה על כל המשנה, וגם "קליפה" ו"שערה"

1. הט"ז [קפח, ה] פסק שהמפלת חתיכות בשר וגרמה ההפלה ליציאת דם, טהורה. וטעמו משום שבגמרא [להלן עמוד ב] מבואר שרק דם שיצא כדרכו מטמא, וכשהוציאתו חתיכה אין זה כדרכו, וטהורה. והקשה בסדרי טהרה [שם ד, ד"ה "ולפענ"ד תמוה"] שדינו של הט"ז נסתר ממשנתנו שטימאה המפלת חתיכה ויש עמה דם. ותירץ, שהט"ז טיהר דווקא דם שדבוק לחתיכה ומחמת חיבורו לחתיכה יצא עמה, והמשנה שמטמאת מדברת בדם שאינו דבוק לחתיכה אלא שבפתיחת המקור ליציאת החתיכה יצא גם כן דם. וכיון שיצא הדם מעצמו נחשב לראיה כדרכה וטמאה.

2. הרשב"א [תורת הבית הקצר ז, ד] פירש ש"כמין עפר" פירושו חתיכה שנפרכת כדרך פריכת העפר.